

MANAŽMENT CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ A PRIENIK V LESNOM HOSPODÁRSTVE (HÚL)

V. Fabriciusová (Správa CHKO-BR Poľana)

17.4.2023

LF TUZVO

OSNOVA PREDNÁŠKY

- ▶ Prienik ochrany prírody a lesníctva
 - ▶ HÚL a ochrana prírody
 - ▶ Manažment CHÚ – chuťovka zo sveta.....
 - ▶ Praktické ukážky spolupráce OP a L na príklade Poľany
-

INTERAKTÍVNA ČASŤ – POSTOJE A NÁZORY ŠTUDENTOV

Vzťahy medzi ochranármi a lesníkmi sú dobré?

Bolo by dobré zriadiť spoločné ministerstvo prírodných zdrojov (lesníctvo, voda, pôda, ovzdušie, ochrana prírody)?

Vzťahy medzi študentami lesníckej fakulty a fakulty ekológie a environmentalistiky sú dobré?

Chutí Vám pivo Urpiner?

Ktorý anglický spevák podporuje udržateľné obhospodarovanie lesov?

Poznáte túto melódiu a kto ju zložil?

PRIENIK LESNÍCTVA A OCHRANY PRÍRODY

Politika
Sociálne siete
Účasť verejnosti

Zmena využívania krajiny

Vzdelanie

Média
Ekonomika

Legislatíva

Demografický a sociálny vý

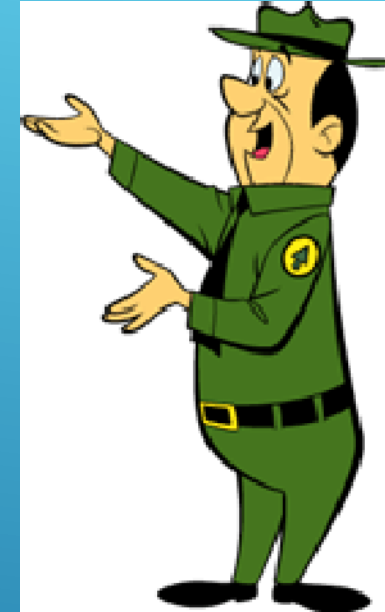
Celospoločenská situácia

PRIENIK LESNÍCTVA A OCHRANY PŘÍRODY

- ▶ **Historický**
- ▶ **Strategický**
- ▶ **Odborný**
- ▶ **Výskumný**
- ▶ **Praktický**
- ▶ **Osvetový**
- ▶ **Participatívny**

PROGRAM STAROSTLIVOSTI O LES A OCHRANA PRÍRODY

- ▶ **Primárne činnosti lesného hospodárstva:** ťažba, pestovná činnosť, výsadba, údržba lesnej dopravnej siete aj budovanie novej
- ▶ **Sekundárne činnosti lesného hospodárenia:** vplývajúce na pozemky iných vlastníkov, prípadne iných záujmových skupín: doprava drevnej hmoty; vzhľad územia po ťažbe, vplyv lesohospodárskej činnosti na okolité pozemky
- ▶ **Stakeholdri** – do celého procesu PSoL vstupujú: vlastníci a užívatelia lesných pozemkov, mestskí a obecní poslanci, štatutári spracovatelia dokumentácie, taxátori, úradníci okresných úradov, odbor pozemkový a lesný, a odbor životného prostredia, pracovníci Štátnej ochrany prírody SR, pracovníci príslušnej správy chráneného územia, mimovládne organizácie
- ▶ **Potenciálni stakeholdri:** obce a mestá, ktorých sa primárne aj sekundárne hospodárska činnosť týka, turisti, vedci, pedagógovia (je tu veľký potenciál prevencie – vzdelávanie mládeže o lesnom hospodárení,)

Komunikácia+ otvorený priestor+spolupráca = výsledok

▶ PSL vo všetkých fázach:

- Spolupráca pri inventarizácii
- - spolupráca pri správe o doterajšom hospodárení
- Spolupráca pri stanovení opatrení
- Spolupráca pri schvaľovaní PSL

▶ Zmena PSL

- ▶ Hospodárske opatrenia v období od skončenia platnosti programu starostlivosti o lesy do schválenie nového programu starostlivosti o lesy

PROGRAM STAROSTLIVOSTI O LES

- ▶ **Proces schvaľovania PSL** – kompletne požiadavky ochrany prírody musia byť uvedené už v stanovisku k Správe o doterajšom hospodárení so zameraním sa na osobitne chránené časti prírody
- ▶ pre stanovisko k správe o doterajšom hospodárení je potrebné aktuálne terénne zisťovanie záujmov ochrany prírody (chránené biotopy, chránené druhy, chránené územia národnej sústavy, UEV, CHVÚ)
- ▶ ideálne prejednať požiadavky s obhospodarovateľmi už v tejto fáze
- ▶ **Zmeny PSL** – obdobné ako pri schvaľovaní PSL, vo väčšine prípadov nie sú dotknuté záujmy OPK a vyplývajú len z prevádzkových dôvodov

Fázy vyhotovenia PSL

- ▶ Terénne ohliadky chránených častí prírody, ako aj iných prírodne hodnotných lesných území. Vyhotovenie a poskytnutie podrobných záujmov ochrany prírody spracovateľovi PSL.
- ▶ Konzultácie s obhospodarovateľmi lesov o aktuálnom stave a navrhovaných zásahoch v plánovanom decéniu.
- ▶ Príprava Správy o doterajšom hospodárení a o určení zásad na vyhotovenie PSL - Podklady potrebné na vypracovanie správy o hospodárení sa poskytnú vyhotovovateľovi plánu do 31. januára posledného roka platnosti plánu prostredníctvom odborného lesného hospodára
- ▶ Stanovisko pre orgán ochrany prírody k Správam o doterajšom hospodárení a o určení zásad na vyhotovenie programu starostlivosti o lesy pre daný LC s konkretizáciou záujmov ochrany prírody na jednotlivé JPRL s prihliadnutím na možnosť použitia vhodných technológií.
- ▶ Vyhotovenie a poskytnutie podrobných záujmov ochrany prírody spracovateľovi PSL.
- ▶ Konzultácie so spracovateľmi (taxátormi) Návrhu PSL a opätovne s obhospodarovateľmi lesov.
- ▶ prerokovania Návrhu plánu s jednotlivými subjektami priebežne alebo po ukončení vonkajších prác po dohode (kontrola zapracovanosti požiadaviek ŠOP SR)
- ▶ prerokovanie Návrhu plánu hospodárskych opatrení s obhospodarovateľom lesa pred predložením návrhu plánu krajskému lesnému úradu
- ▶ Odborné stanovisko ŠOP SR k Návrhu PSL pre OU v sídle kraja

Návrhy a možnosti pre obhospodarovateľov lesov:

- predstaviť PSL zrozumiteľným spôsobom verejnosti a obyvateľom priľahlých miest a obcí formou na web stránkach a verejným každoročným prerokovaním v obci a meste o pláne aktivít na daný rok (objem ťažby, druhy, doprava, spôsob ťažby, technológie, obmedzenia pre turistov, cyklistov, vzdelávacie programy pre verejnosť a školy,.....)
- vzdelávacie programy aj pre realizátorov prác – bezpečnosť, kvalita

Návrhy pre obhospodarovateľov lesa väčšieho územia:

- práca s médiami, vzdelávanie, dni otvorených dverí pre laickú aj odbornú verejnosť, školy a pre novinárov!
- Vzdelávacie programy pre verejnosť, realizátorov prác, bezpečnosť zdravia pri práci, kvalita práce – environmentálny princíp
- Kompenzácie pri zvýšení dopravy dreva v obciach

► **Význam participatívneho prístupu:**

- prevencia možných konfliktov a stretov záujmov
- pozitívne vnímanie lesohospodárskej činnosti
- obhospodarovateľ = partner, líder
- lesné hospodárstvo a spolupráca na aktivitách v mestách a obciach, pri čistení TTP – spolupráca s poľnohospodármi
- poskytovanie služieb napr. poľnohospodárom, vodohospodárom,
- zvýšenie záujmu o štúdium a prácu v lesnom hospodárstve

► **Návrh zmien v lesnom hospodárstve:**

- nové inovatívne, ekonomický a ekologicky výhodné technológie ťažby drevnej hmoty
- nové formy integrovanej dopravy – využitie napr. vlakovej dopravy
- predstavenie nových možností spracovania dreva
- vzdelávanie na všetkých úrovniach, celoživotné vzdelávanie, ako kľúč k zabezpečeniu hospodárskej činnosti a jej celospoločenského významu
- komunikácia – participácia
- výsledky a rozhodnutia prezentovať až po schválení (neumožniť medializáciu konfliktov, ale pozitívnych riešení)
- informovanosť o mimoprodukčných funkciách lesa
- vplyv lesa na zdravie a celospoločenský blahobyt v súvislosti s Covidom a klimatickými zmenami (telesné a duševné zdravie)
- využívanie moderných informačných technológií

▶ **Negatíva PSL**

- ▶ **Zdlhavosť a náročnosť spracovania PSL.**
- ▶ **V súčasnosti neexistuje paušálna motivácia vlastníkov a obhospodarovateľov lesa na jemnejšie spôsoby hospodárenia.**
- ▶ **Absentuje komunikačná stratégia vo fáze schválenia a počas rozsiahlejších aktivít**
- ▶ **Prístup u vlastníkov sa líši : súkromní vlastníci si neželajú vstup iných subjektov do rozhodovania a komunikáciu považujú za zbytočnú, ide im zväčša o zisk**
- ▶ **Požiadavky ochrany prírody nad rámec všeobecne záväzných právnych predpisov nie sú záväzné.**

▶ **Pozitíva PSL**

- ▶ **Možnosť podrobnej konkretizácie požiadaviek ochrany prírody.**
- ▶ **V piatom stupni ochrany a v územiach, kde vydal orgán ochrany prírody zákaz lesohospodárskej činnosti je v súčasnosti spravodlivá náhrada za obmedzenie hospodárenia legislatívne ošetrená.**

▶ **Návrhy**

- ▶ **Všetky podstatné záujmy ochrany prírody uviesť už do Správ o doterajšom hospodárení a o určení zásad na vyhotovenie programu starostlivosti o lesy pre daný LC.**
- ▶ **Prioritne využívať produkčnú schopnosť lesov na vhodných stanovištiach na úkor lesov na extrémnych stanovištiach (sklon, skeletnosť, neexistujúca LDS).**
- ▶ **Pri všetkých krokoch zapracovania požiadaviek ochrany prírody komunikovať so spracovateľom PSL, ako aj s obhospodarovateľom lesa.**
- ▶ **Vypracovať komunikačnú stratégiu a zapojiť v rôznych fázach stakeholdrov**
- ▶ **PSL má odporúčací charakter preto je možné odporučiť jednotlivých vlastníkom a užívateľom varianty PSL, ktoré sú s komunikačnou stratégiou a bez ako aj so zapojením stakeholdrov do jednotlivých fáz**

PRIENIK LESNÍCTVA A OCHRANY PRÍRODY

- ▶ **Náhodné ťažby** ťažba súvisiaca s odstraňovaním následkov pôsobenia škodlivých činiteľov (kalamitami)
- ▶ administratívne neprehľadný proces
- vstupujeme do procesu stanoviskom (kladným) prípadne v prioritných záujmoch OPK aj podnetom na zakázanie vykonania náhodnej ťažby (dobře odôvodnené)

Prednáška č. 4 HÚL (prof. M. Fabrika) Plánovanie-
ťažbová úprava lesa

- ▶ **Zmena druhov pozemkov** – právne záväzný je druh pozemku uvedený v registri C KN
- ▶ podstatná časť prípadov sa týka zmeny z TTP na lesný pozemok
- ▶ pri starších sukcesných zárastoch z pôvodných drevín (niekde až 15 druhov) ide o najstabilnejšie mladé lesné porasty
- ▶ kladné stanovisko nevydávame v prípadoch ak sa jedná o umelé zalesnenie nelesných chránených biotopov prípadne ak sa tam vyskytujú chránené druhy a vyžadujú iný spôsob hospodárenia ako na lesných pozemkoch
- ▶ **Výnimky z podmienok ochrany** – táto problematika vyplýva niekedy z nejednoznačnosti právnych predpisov ale vo väčšine prípadov ide len o slabé právne vedomie, ktorému nahrávajú amatérske výklady právnych predpisov
- ▶ veľmi zaujímavým príkladom je spriechodnenie existujúcej lesnej cesty a jej používanie na bežnú prevádzku v piatom stupni ochrany

Lesy SR, š. p., o. z. OZ Poľana
LS Vigľaš
Zvolenská 231/31
962 02 Vigľaš

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
CHKO PO/1-013/2023

Vybavuje
Ing. Kaňuchová

Zvolen
14.04.2023

Vec

Súhlasné stanovisko k náhodnej ťažbe v lesnom celku Vigľaš – odborné stanovisko

Na Správu CHKO Poľana bolo dňa 14.04.2023 elektronickou poštou doručené ohlásenie náhodnej ťažby v lesnom celku Vigľaš v nasledovnom lesnom dieľci, ktorého obhospodarovateľom je LESY SR š. p., organizačná zložka OZ Poľana:

JPRL	drevina	škodlivý činiteľ	Výmera	Objem NT	Stupeň ochrany prírody	VCHU	MCHU	UEV, CHVU
341/-/1	SM JD	LS VT	0,3	10 20	1			SKCHVU022

Správa CHKO Poľana v súlade s ustanovením § 14 ods. 8 a § 65a ods. 2 písm. i) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a na základe posúdenia všetkých relevantných podkladových informácií o predmetoch a záujmoch ochrany prírody v danom chránenom území:

- súhlasí bez obmedzenia s realizáciou náhodnej ťažby vo vyššie uvedených dieľcoch a výmere, resp. objeme.

Odôvodnenie: Jedná sa o porast už v minulosti zasiahnutý podkôrnym hmyzom, ako aj vetrovou kalamitou. Nachádza sa v 3. LVS a zastúpenie smreka je 23 %. Spracovanie kalamity považujeme za vhodné s ohľadom na zastavenie šírenia lykožrútovej kalamity.

S pozdravom

Ing. Vladimíra Fabriciusová, PhD.
riaditeľka Správy CHKO Poľana

Na vedomie elektronicke: OÚ Detva OSZP, ŠOP SR Banská Bystrica.

Chránené územia v LC Očová:

- CHKO Poľana (Stupeň ochrany prírody: 2)
- CHVÚ Poľana (Stupeň ochrany prírody: 1, 2, 3, 4, 5)
- ÚEV Poľana (Stupeň ochrany prírody: 2, 3, 4, 5)
- ÚEV Detviasky potok (Stupeň ochrany prírody na LPF: 2)
- ÚEV Močidlianska skala (Stupeň ochrany prírody 2)
- ÚEV Kopa (Stupeň ochrany prírody 2, 3, 4)
- ÚEV Koryto (Stupeň ochrany prírody 2)
- ÚEV Repiská (Stupeň ochrany prírody 2)
- NPR Zadná Poľana (Stupeň ochrany prírody 3, 5)
- PR Mačinová (Stupeň ochrany prírody 3, 5)
- PR Kopa (Stupeň ochrany prírody 3, 4)
- PP Kalamárka (Stupeň ochrany prírody 3,4)
- PP Melichova skala (Stupeň ochrany prírody 3, 4) mimo LPF
- PR Príslopy (Stupeň ochrany prírody 3, 4) mimo LPF
- CHA Horná Chrapková (Stupeň ochrany prírody 3, 4) mimo LPF

Pralesový zvyšok Koryto, súčasť ÚEV Koryto. JPRL sú zahrnuté do pripravovanej PR Pralesy Slovenska – v predložennom návrhu PSL je aplikovaný pokyn – bez zásahu.

Pokyn bez zásahu je aplikovaný vo všetkých rezerváciách s 5. stupňom ochrany. V ochranných pásmach rezervácií sú navrhnuté jemnejšie hospodárske spôsoby.

V najzachovalejších častiach území európskeho významu je rovnako navrhnutý režim bez zásahu. V JPRL so zhoršeným stavom predmetných biotopov sú zásahy zamerané na zlepšenie stavu prostredníctvom redukcie stanovištné nepôvodných druhov. V takmer všetkých JPRL v CHKO Poľana na LC Očová s nízkym zastúpením jedle bielej bude táto drevina ponechávaná s cieľom zachovať jedľu ako súčasť lesov Poľany.

Plánované lesohospodárske opatrenia mimo chránených území nie sú v zásadnom rozpore so záujmami ochrany prírody a krajiny.

Návrh riešenia a odôvodnenie: Predložený PSL nie je v zásadnom rozpore so záujmami ochrany prírody a krajiny plánované zásahy nespôsobia podstatné zmeny v biologickej rozmanitosti, štruktúre a vo funkcii ekosystémov a považujeme ich za primerané. V zmysle uvedeného nemáme zásadné výhrady ku kladnému vydaniu vyjadrenia podľa § 9 ods. 1 písm. m) zákona.

V zmysle § 28 zákona navrhnutý PSL pre LC Očová nemôže mať pravdepodobne samostatne alebo v kombinácii s iným plánom alebo projektom na územia európskej sústavy chránených území významný vplyv, lebo nepredpokladáme významný negatívny vplyv na dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny pri realizácii navrhnutých hospodárskych opatrení v ďalšom decéniu, čo potvrdzuje i príloha stanoviska v podobe skríningových formulárov.

S pozdravom

Ing. Vladimír Hruz

PRIENIK LESNÍCTVA A OCHRANY PRÍRODY

- ▶ **Náhrada za bežné obhospodarovanie** - územia s 5. stupňom ochrany, z ktorého priamo vyplývajú obmedzenia bežného obhospodarovania lesných pozemkov a ktoré boli premietnuté aj do Programu starostlivosti o les ako pokyn „bez zásahu“
- ▶ **Investičné akcie** – v súčasnosti sa jedná hlavne o rekonštrukcie lesných ciest a to spevnených odvozných lesných ciest – podstatné je **priečne a pozdĺžne odvodnenie telesa cesty**, čo je aj v záujme ochrany prírody
- ▶ **PROJEKTY** – nemali by vnášať umelé prvky do lesného prostredia (nepôvodné dreviny, väčšie skupiny stanovištne nepôvodných drevín, rozsiahle oplotené plochy, plošné používanie chemických prostriedkov)
- ▶ **Vyznačovanie obnovných zásahov** – v prípade ochranných pásiem PR a ostatných špecifických zaujmov ochrany prírody je dôležité fyzické vyznačenie obnovných ťažieb za účasti pracovníkov ŠOP SR. Ide predovšetkým o územia kde sa po určitom čase nepredpokladá riadne hospodárenie v lese (OP NPR Badínsky prales), alebo so špeciálnym zameraním (PR Pavelcovo – ochrany tisov).
- ▶ **Poľovníctvo**

- ▶ (1) Dielec sa vytvára spravidla ako územne ucelená časť tvorená z lesných pozemkov podľa § 3 ods. 1 písm. a), b), f) alebo písm. g) zákona v rámci územia jedného lesného celku a je zaradený do jednej kategórie lesa.
- ▶ (2) Dielec môže tvoriť viac samostatných územne nesúvislých častí lesov, ak ide o časti s podobnými prírodnými podmienkami, stavom lesného porastu, funkciou lesa, rovnakým hospodárskym spôsobom a jeho formou, ak je v nich odborné hospodárenie v lesoch zabezpečené jedným obhospodarovateľom lesa; uplatňuje sa pri prírode blízkom hospodárení v lesoch a prebudove lesa na prírode blízke hospodárenie v lesoch. Každá samostatná časť dielca sa na účely vedenia lesnej hospodárskej evidencie označuje ako samostatná čiastková plocha.
- ▶ (3) Výmera dielca podľa odseku 1 alebo časti lesa podľa odseku 2 je najmenej 0,5 hektára

Prednáška č. 2 HÚL (prof. M. Fabrika) –
Inventarizácia (Priestorová úprava lesa)

§ 17 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. v platnom znení

- ▶ (7) Ak ochranné pásmo prírodnej rezervácie (§ 22) alebo ochranné pásmo národnej prírodnej rezervácie (§ 22 ods. 2) nebolo vyhlásené podľa odseku 3, je ním územie do vzdialenosti 100 m smerom von od jej hranice a platí v ňom tretí stupeň ochrany (§ 14).
- ▶ Tretí stupeň ochrany
- ▶ § 14 ods. 1 písm I) zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. v platnom znení
- ▶ Kde sa zakazuje
- ▶ I) používať iné spôsoby hospodárenia v lesoch ako prírode blízke hospodárenie.^{56c)}
- ▶ **§ 18 ods. (4) zákona NR SR č. 326/2005 o lesoch v platnom znení**
- ▶ (4) Pri prírode blízkom hospodárení v lesoch sa uplatňuje účelový hospodársky spôsob, výberkový hospodársky spôsob alebo podrastový hospodársky spôsob maloplošnou formou, pri ktorej plocha jedného obnovného prvku nesmie presiahnuť 0,2 hektára; v terénoch s priečnym sklonom nad 40 %, v nepriechodných terénoch alebo na neúnosných terénoch nesmie presiahnuť 1 hektára pri šírke obnovného prvku nepresahujúcej priemernú výšku obnovovaného lesného porastu.

HÚL A OCHRANA PRÍRODY

HÚL PS - 10 r.

INVENTARIZÁCIA

Stav lesa
(východisko pre plán):

- kategorizácia a typizácia lesa
- priestorová úprava lesa
- mapovanie lesa
- komplexné zisťovanie stavu lesa
- taxácia lesa
- oceňovanie lesa
- indikácia ekosystémových služieb

MODELOVANIE

Prognóza (trajektória) lesa
(mantinely a zásady plánu):

- druhy lesa
- časová a ťažbová úprava lesa
- rastové modely
- modely lesa
- hospodárske spôsoby a formy
- modely hospodárenia

PLÁNOVANIE

Tvorba plánu:

- strategické plánovanie
- taktické plánovanie
- operatívne plánovanie
- optimalizácia

VYKONÁVANIE

Napĺňanie plánu:

- odborné hospodárenie
- lesná hospodárska evidencia
- odchýlky od plánu

KONTROLA

Dodržiavanie plánu:

- štátna správa LH
- legislatívne rámce
- kontrolné metódy
- fázové výrobky
- druhy kontroly
- Zelená správa
- certifikácia

PS o CHÚ – 30 r.

INVENTARIZÁCIA

- Kategória CHÚ
- Opis predmetu ochrany
- Mapovanie biotopov a druhov predmetu ochrany
- Vymedzenie predmetu ochrany
- Zhodnotenie stavu predmetu ochrany
- Faktory ovplyvňujúce stav predmetu ochrany
- Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

MODELOVANIE

Absentuje?????!!!!!!!
Je nevyhnutné pripraviť modely manažovania CHÚ

- Zásady starostlivosti o biotopy

PLÁNOVANIE

- Stanovenie cieľov ochrany
- Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia
- Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení a zdroje financovania
- Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

VYKONÁVANIE (navrhované, nerealizované)

- Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

KONTROLA

- Spôsob vyhodnocovania programu starostlivosti
- Absentuje?????!!!!!!!

Časový rozdiel/plnenie

Spolupráca, participácia od začiatku vypracovania oboch dokumentov, ochrana prírody sa vyjadruje k PSL v rôznych fázach, je dôležitá spolupráca v každej z nich

Potreba modelovania v CHÚ s dôrazom na integrovaný manažment územia (nový predmet?)
Definovanie rizík

Nevyhnutná spolupráca a stanovenie reálnych cieľov so zohľadnením klimatických a celospoločenských vplyvov

V CHÚ je potrebné navrhnúť reálne opatrenia a definovať zodpovednosť, finančnú podporu

V CHÚ by mala byť zabezpečená kontrola a určenie zodpovednosti za plnenie PS o CHÚ

PSL – 10 r.

INVENTARIZÁCIA

Stav lesa

(východisko pre plán):

- kategorizácia a typizácia lesa

- priestorová úprava lesa

- mapovanie lesa

- komplexné zisťovanie stavu lesa

- taxácia lesa

- oceňovanie lesa

- indikácia ekosystémových služieb

PS o CHÚ – 30 r.

▶ **INVENTARIZÁCIA**

▶ Kategória CHÚ

▶ Opis predmetu ochrany

▶ Mapovanie biotopov a druhov

▶ Vymedzenie predmetu ochrany

▶ Zhodnotenie stavu predmetu ochrany

▶ Faktory ovplyvňujúce stav predmetu ochrany

▶ **Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa**

Spolupráca, participácia od začiatku vypracovania oboch dokumentov, ochrana prírody sa vyjadruje k PSL v rôznych fázach, je dôležitá spolupráca v každej z nich

PSL – 10 r.

- ▶ **MODELOVANIE**
- ▶ Prognóza (trajektória) lesa
- ▶ (mantinely a zásady plánu):
- ▶ - druhy lesa
- ▶ - časová a ťažbová úprava lesa
- ▶ - rastové modely
- ▶ - modely lesa
- ▶ - hospodárske spôsoby a formy
- ▶ - modely hospodárenia

PS o CHÚ – 30 r.

- ▶ **MODELOVANIE**
- ▶ Absentuje?????!!!!!!!
- ▶ Je nevyhnutné pripraviť modely manažovania CHÚ
- ▶ **Zásady starostlivosti o biotopy**

Potreba modelovania v CHÚ s dôrazom na integrovaný manažment územia

Definovanie rizík

PSL – 10 r.

- ▶ **PLÁNOVANIE**
- ▶ Tvorba plánu:
- ▶ - strategické plánovanie
- ▶ - taktické plánovanie
- ▶ - operatívne plánovanie
- ▶ - optimalizácia

PS o CHÚ – 30 r.

PLÁNOVANIE

- Stanovenie cieľov ochrany
- Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia
- Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení a zdroje financovania
- **Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy**

Nevyhnutná spolupráca a stanovenie reálnych cieľov so zohľadnením klimatických a celospoločenských vplyvov

PSL – 10 r.

VYKONÁVANIE

Napĺňanie plánu:

- odborné hospodárenie
- lesná hospodárska evidencia
- odchýlky od plánu

PS o CHÚ – 30 r.

VYKONÁVANIE (navrhované, nerealizované)

- Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

V CHÚ je potrebné navrhnuť reálne opatrenia a definovať zodpovednosť, finančnú podporu

PSL – 10 r.

KONTROLA

Dodržiavanie plánu:

- štátna správa LH
- legislatívne rámce
- kontrolné metódy
- fázové výrobky
- druhy kontroly
- Zelená správa
- certifikácia

PS o CHÚ – 30 r.

KONTROLA

- Spôsob vyhodnocovania programu starostlivosti
- **Absentuje?????!!!!!!**

V CHÚ by mala byť zabezpečená kontrola a určenie zodpovednosti za plnenie PS o CHÚ

MANAŽMENT CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Prednáška č. 2 HÚL (prof. M. Fabrika) –
Inventarizácia (Kategorizácia a typizácia lesa,
Priestorová úprava lesa, Mapovanie lesa,
komplexné hodnotenie stavu lesa

MANAŽMENT CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ/INTEGROVANÝ MANAŽMENT CHÚ

PlánovanieOrganizovanie
.....Vedenie.....Kontrola

Cieľom dobrého manažmentu chráneného územia je zabezpečenie priaznivého stavu predmetu ochrany, to znamená dobré spravovanie zvereného územia, za účasti širokej verejnosti a zdieľanie nákladov a úžitkov z ochrany územia s miestnymi komunitami. Tento integrovaný a sociálne vyrovnaný prístup bol aj odkazom piateho svetového kongresu parkov v roku 2003 v Durbane (Lockwood et al. 2006)

MANAŽMENT CHÚ

- ▶ Chránené územia ako nástroj ochrany biodiverzity: globálny kontext, definícia, význam a kategórie
- ▶ Hodnota chránených území
- ▶ Spravovanie chránených území
- ▶ Aspekty manažmentu chránených území

- ▶ **Nominácia, revízia a preskúmanie biosférickej rezervácie**
- ▶ **Rozloha a zonácia**
- ▶ **Riadenie**
- ▶ **Plány, politiky a stratégie pre biosférické rezervácie**
- ▶ **Monitoring a hodnotenie v biosférických rezerváciách**
- ▶ **Sieťovanie a budovanie partnerstiev pre podporu biosférických rezervácií**

INTEGROVANÝ MANAŽMENT CHÚ

Príprava myšlienky a **vízie chráneného územia**

Komunikácia a účasť verejnosti

Základný prieskum

Realizačný plán

Vyhlásenie a zriadenie chráneného územia

Vyjadrenie poslania chráneného územia a základný koncept

Manažmentové plány vychádzajúce z ekosystémového prístupu

Návrh regionálnych hospodárskych programov

Personálny a organizačný rozvoj

Hodnotenie efektívnosti manažmentu

Financovanie (finančné plánovanie)

Manažment informácií a údajov

Nastavenie výskumu a monitoringu

Rozvoj regiónu v okolí chráneného územia

Plán spolupráce

Šírenie informácií, interpretácia a vzdelávanie

Manažment návštevnosti, služieb a infraštruktúry

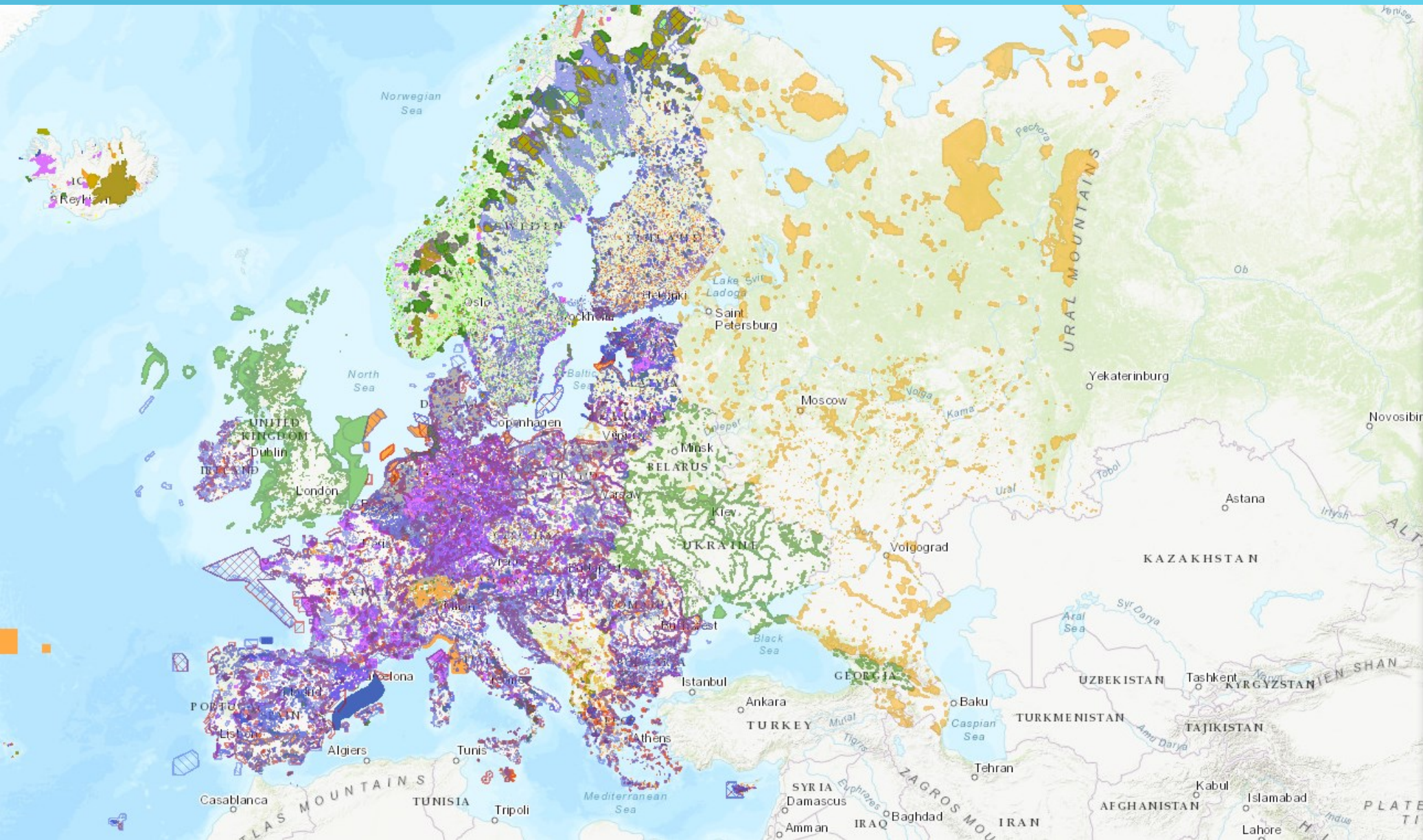
Marketing a vzťah s verejnosťou..

Tabuľka 1. Manažmentové kategórie chránených území podľa IUCN

Ia	prísna prírodná rezervácia	Prísne chránené územia určené na ochranu biodiverzity, príp. i geologických / geomorfologických javov, ktorých navštevovanie ľuďmi, využívanie a vplyvy na ne sú prísne kontrolované a obmedzené na také, ktoré zabezpečujú ochranu hodnôt, pre ktoré je územie vyhlásené; môžu slúžiť ako referenčné územia pre vedecký výskum a monitoring
Ib	územie divočiny	Spravidla rozsiahlejšie, nedotknuté alebo len málo pozmenené územia, ktoré si uchovávajú svoj prírodný charakter a vplyvy, bez trvalého alebo významnejšieho ľudského osídlenia, ktorých ochrana a manažment sú zamerané na zachovanie ich prírodných podmienok
II	národný park	Rozsiahle prírodné alebo prírode blízke územia, určené na ochranu veľkoplošných ekologických procesov spolu s množstvom druhov a ekosystémov charakteristických pre dané územie, ktoré zároveň dávajú možnosť pre uplatnenie duchovných, vedeckých, vzdelávacích, rekreačných zámerov, či pre návštevnosť, ktoré sú zlučiteľné s cieľmi ochrany územia
III	prírodná pamiatka alebo útvar	Územia na ochranu špecifických prírodných pamiatok, ktorými môžu byť terénne útvary, geologické prvky ako jaskyne, alebo aj živé objekty ako sú staré háje. Vo všeobecnosti ide o malé chránené územia, často s veľkým významom z hľadiska návštevnosti
IV	územie pre starostlivosť o biotopy / druhy	Územia určené na ochranu konkrétnych druhov alebo biotopov a ich manažment by mal odrážať túto prioritu; viaceré vyžadujú pravidelné aktívne zásahy, nutné k zabezpečeniu požiadaviek konkrétnych druhov alebo pre udržanie biotopov
V	chránená krajina	Chránené územia, v ktorých interakcia medzi človekom a prírodou dala vznik krajine so špecifickým charakterom s významnými ekologickými, biologickými, kultúrnymi a krajinárskymi hodnotami; udržiavanie integrity tejto interakcie je nevyhnutné pre ochranu a zachovanie takýchto území a na ne viazaných prírodo-ochranných a ďalších hodnôt
VI	chránené územie s udržateľným využívaním prírodných zdrojov	Územia na ochranu ekosystémov a biotopov spolu s na ne viazanými kultúrnymi hodnotami a tradičnými spôsobmi hospodárenia s prírodnými zdrojmi; vo všeobecnosti bývajú rozsiahle; väčšina ich území sa nachádza v prírodnom stave, v určitej časti prebieha udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a obmedzené nepriemyselné využívanie prírodných zdrojov, zlučiteľné s ochranou prírody, je považované za jeden z hlavných cieľov celého územia

KATEGÓRIE CHÚ

Legend

Natura 2000 sites

- Habitats Directive Sites (pSCI, SCI or SAC)
 - Habitats Directive Sites (pSCI, SCI or SAC)
 - Birds and Habitats directives
- Birds Directive Sites (SPA)
 - Birds Directive Sites (SPA)
 - Birds and Habitats directives

Emerald Sites

- Candidate sites
- Adopted sites

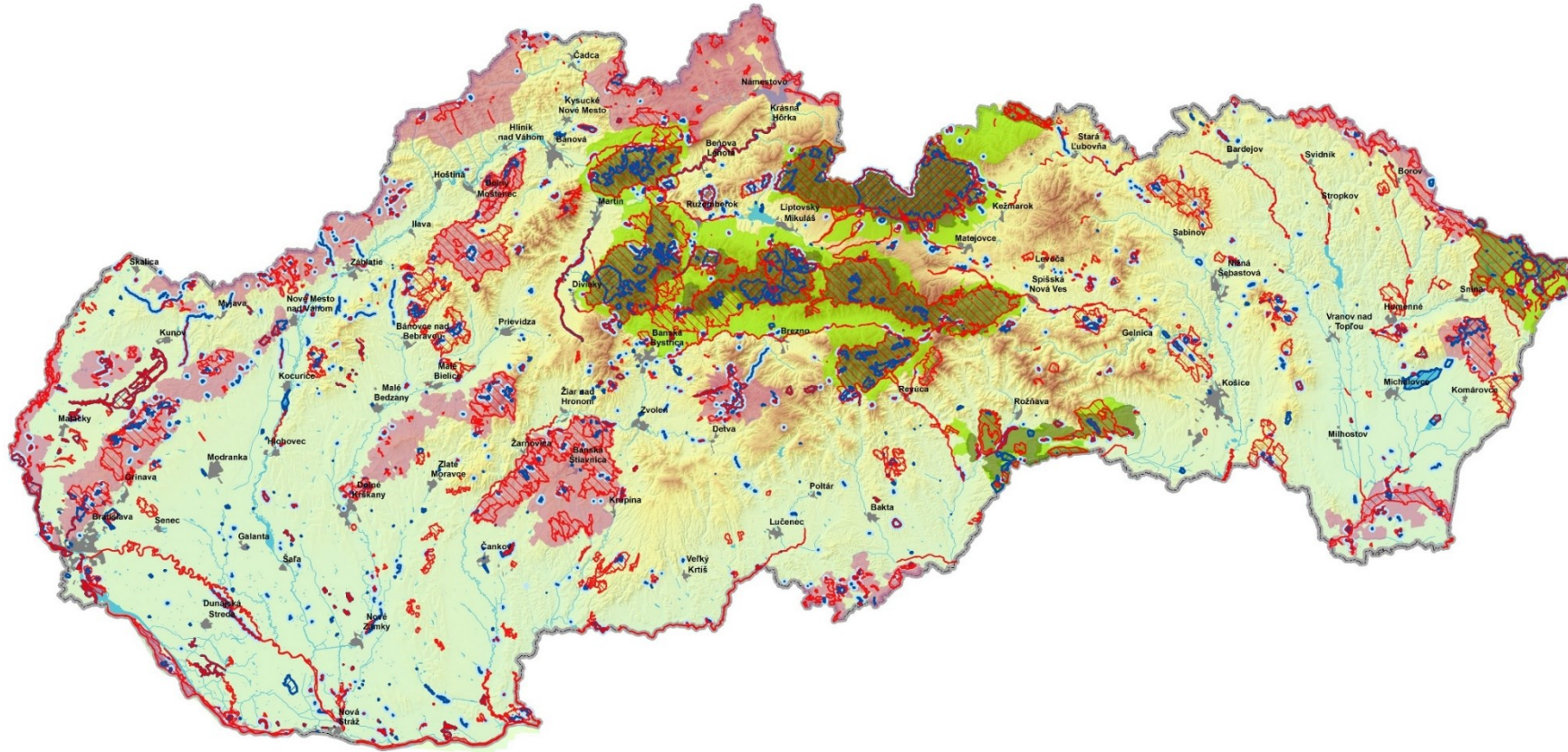
Nationally designated areas (CDDA)

Nationally designated areas (CDDA) - polygons small scale viewing

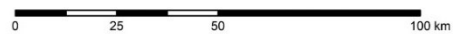
Nationally designated areas (CDDA) - Small scale viewing (raster)

- Strict Nature Reserve (Ia)
- Wilderness Area (Ib)
- National Park (II)
- Natural monument or feature (III)
- Habitat/Species management area (IV)
- Protected Landscape/Seascape (V)
- Protected area with sustainable use of natural resources (VI)
- Other (not assigned, not applicable, not reported)

Mapa území európskeho významu a národnej sústavy chránených území

1:1 000 000

Legenda

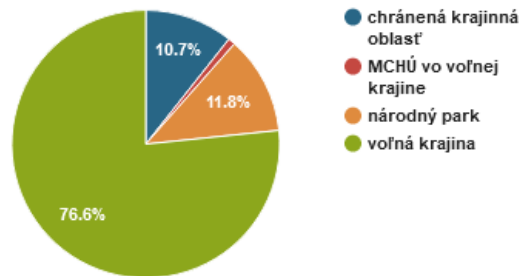
- územia európskeho významu
- chránené krajinné oblasti
- národné parky
- ochranné pásma národných parkov
- ostatné chránené územia národnej sústavy
- ich ochranné pásma

Kategória	Počet	Rozloha (ha)		% z rozlohy SR
		jadrová oblasť	ochranné pásmo (OP)	
Chránená krajinná oblasť (CHKO)	14	522 582	-	10,66
Národný park (NP)	9	317 890	270 128	11,99
Veľkoplošné chránené územia	23	840 471	270 128	22,65
Obecné chránené územie (OCHÚ)	1	8	0	0
Chránený areál (CHA)	172	11 015	2 425	0,27
Prírodná rezervácia (PR)	390	14 229	301	0,30
Národná prírodná rezervácia (NPR)	219	84 407	2 239	1,76
Prírodná pamiatka (PP)	266	1 586	499	0,05
Národná prírodná pamiatka (NPP)	60	59	3 082	0,06
Chránený krajinný prvok (CHKP)	1	3	0	0
Maloplošné chránené územia	1 109	111 307	8 545	2,44

Zdroj: ŠOP SR

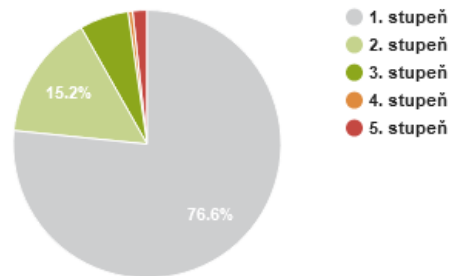
Podiel chránených území podľa vybraných kategórií (2019)

Zdroj: ŠOP SR
Zdrojová tabuľka

Údaje

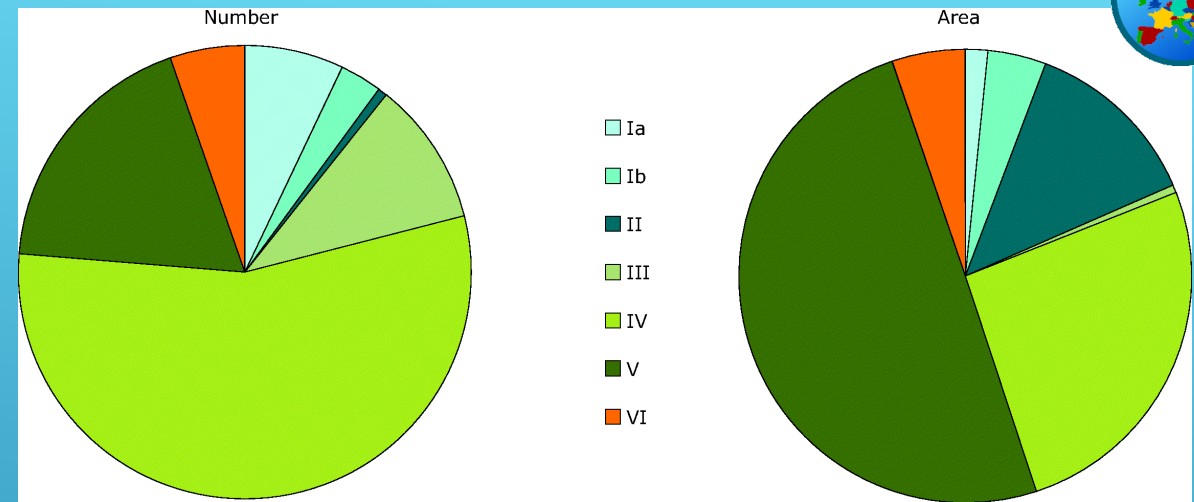
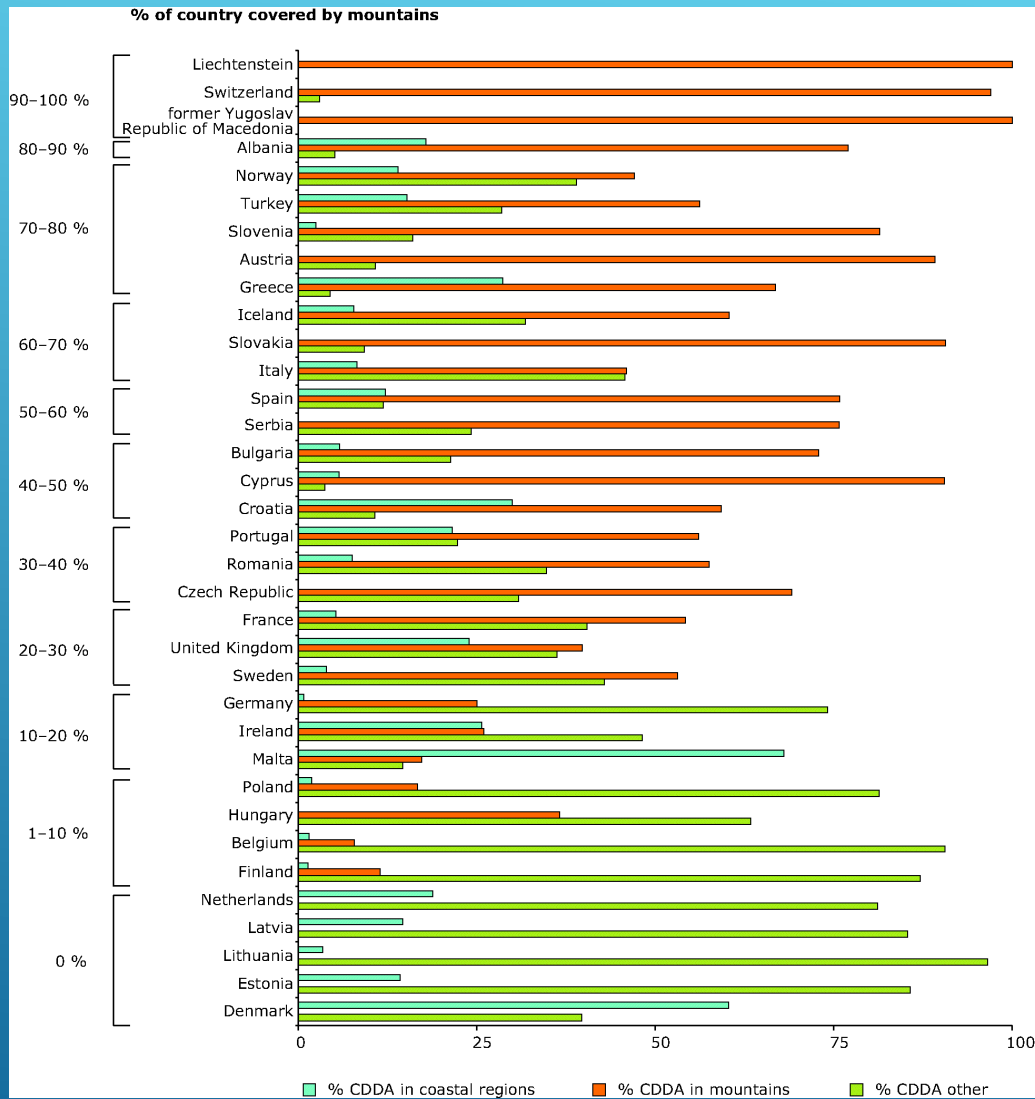
Podiel chránených území podľa stupňov ochrany (2019)

Zdroj: ŠOP SR
Zdrojová tabuľka

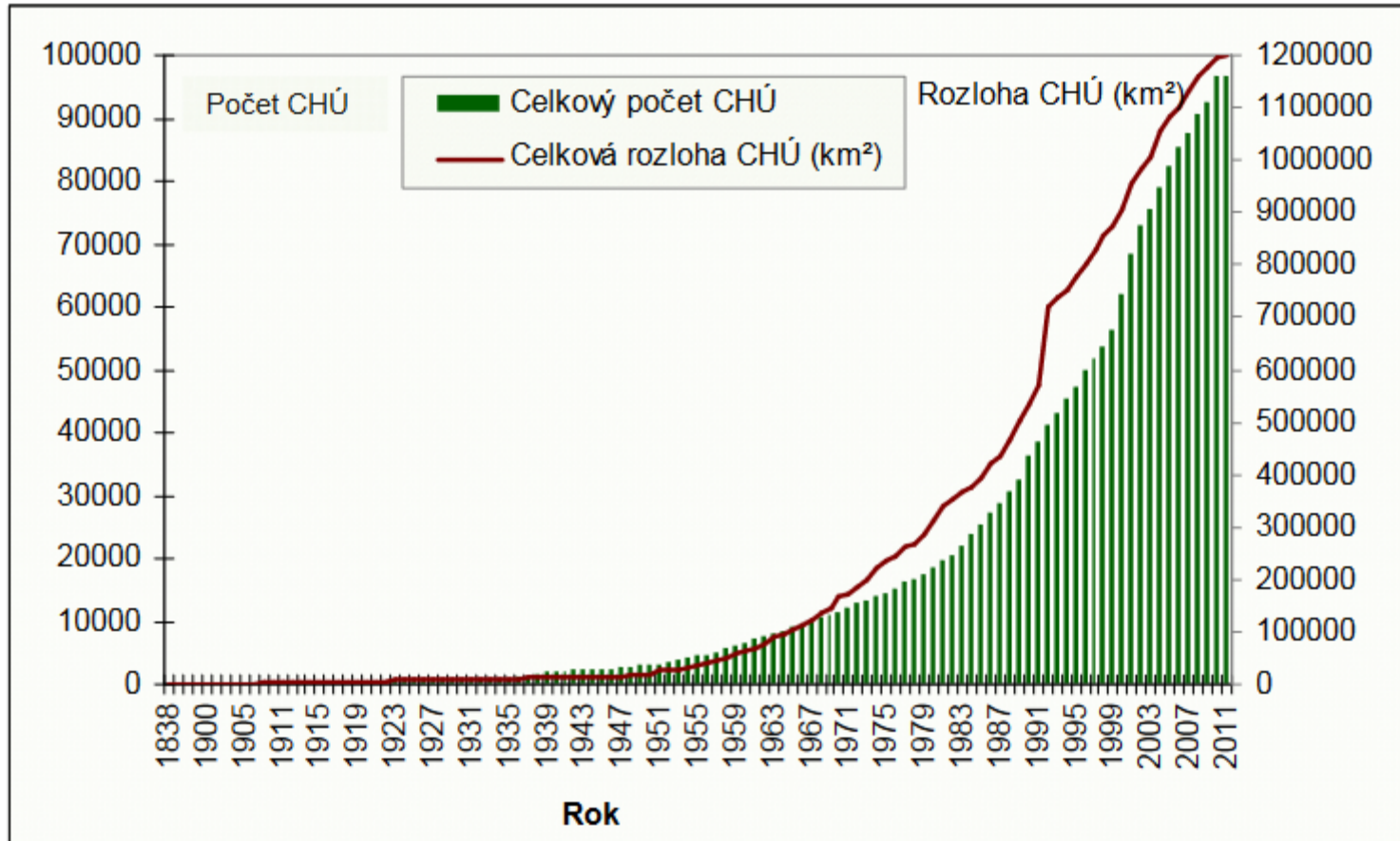
Údaje

- Dohovor o mokradiach medzinárodného významu RAMSAR
- Dohovor o prírodnom a kultúrnom dedičstve UNESCO
- Biosférické rezervácie UNESCO
- Medzinárodne významné lesy UNESCO
- NATURA 2000

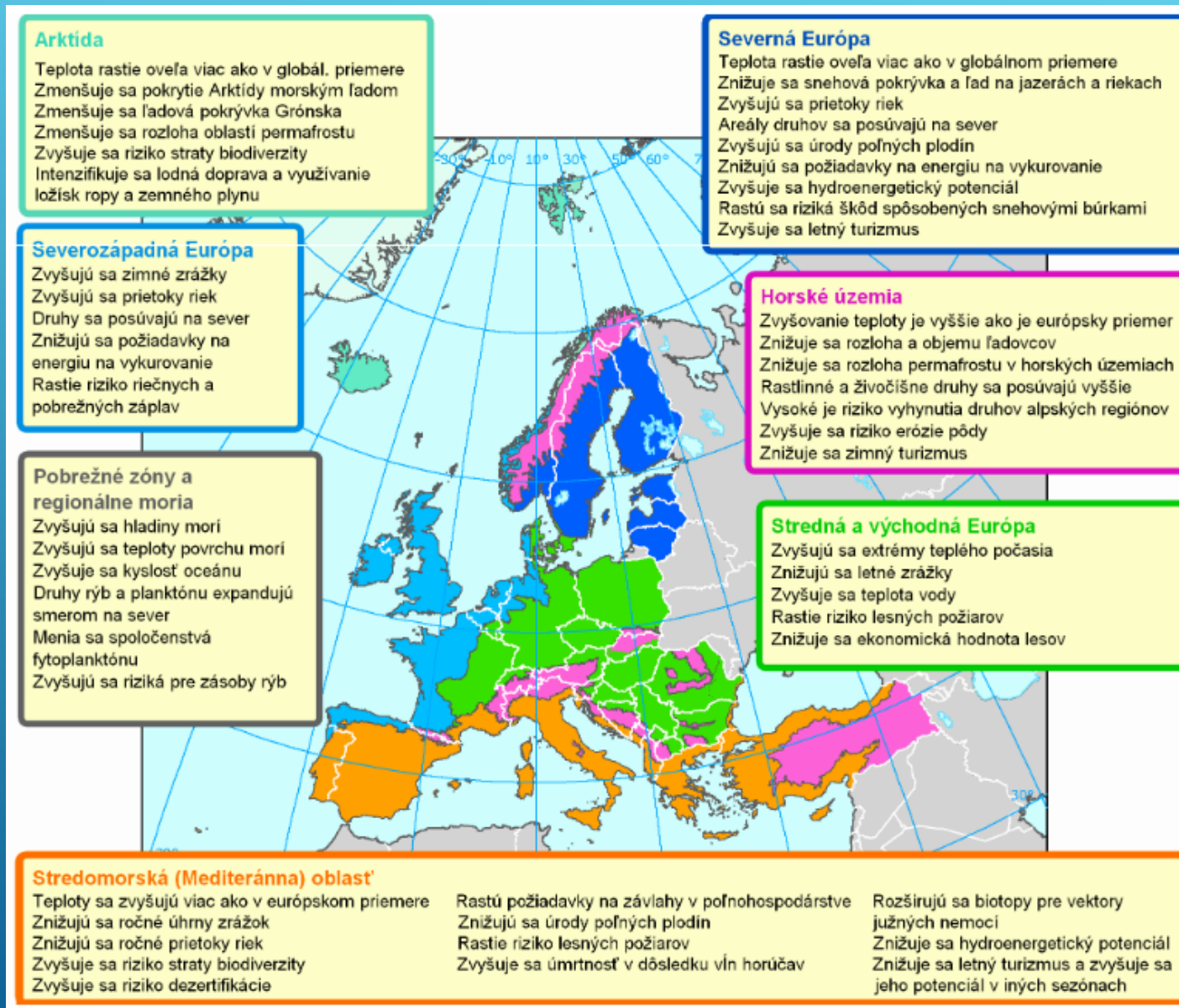
Percento pokrytia CDDA na kategóriu IUCN; vľavo: % z počtu lokalít; vpravo: % plochy

Podiel suchozemských chránených oblastí v horských, pobrežných a nížinných vnútrozemských oblastiach na krajinu

Obr. 4. Nárast počtu a rozlohy chránených území v 39 štátoch Európy. Z grafu vidieť, že približne od začiatku 70. rokov 20. storočia sa rýchlo zvyšuje celková rozloha chránených území (v roku 2011 dosiahla 1 198 203 km²) aj celkový počet týchto území (v roku 2011 dosiahol 96 742). *Zdroj:* © Európska environmentálna agentúra (EEA), 2012: Protected areas in Europe – an overview. Kodaň, Dánsko.

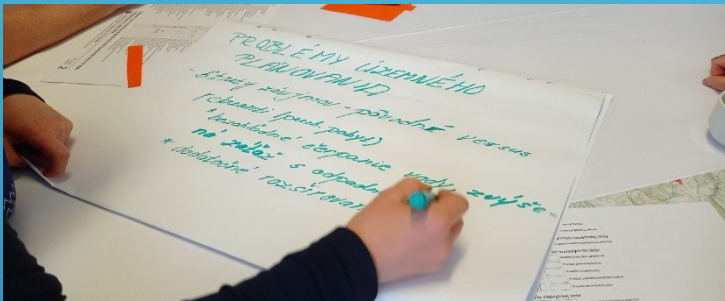
KLIMATICKÁ ZMENA A JEJ DOPADY NA HLAVNÉ BIOGEOGRAFICKÉ REGIÓNY EURÓPY

- ▶ Poznanie
- ▶ Vedomosti
- ▶ Rešpekt
- ▶ Úcta
- ▶ Pravda
- ▶ Zanietenosť
- ▶ Spolupráca

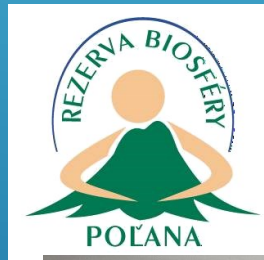
PRINCÍPY MANAŽOVANIA LESA,
CHRÁNENÉHO ÚZEMIA,....

Realita nie utópia... Príbeh BR Poľana

Manažment BR Poľana transformáciou, ktorého impulzom bola reakcia Medzinárodnej koordinačnej rady UNESCO na periodické hodnotenie BR Poľana 2000 – 2010 a iniciatíva stakeholdrov, ktorí chcú zefektívniť manažment biosférickej rezervácie.

K pozitívnej zmene v riadení BR Poľana prispel projekt Občianskeho združenia PRONATUR „Príroda ľuďom – ľudia prírode“ podporený z Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce. Projekt sa realizoval v spolupráci so SV MAB. V rámci neho sa vytvoril nový model riadenia a akčný plán pre BR Poľana za úzkej spolupráce so stakeholdrami. V roku 2014 bolo stakeholdrami odhlasované prvé oficiálne logo BR Poľana.

2005

2007

2010

2014

2015

2017

2018

2021

2022

- ▶ Oáza pre obyvateľov miest
- ▶ Zdroj dreva
- ▶ Zdroj energie a relaxu, či vedomostí
- ▶ Medzinárodná sieť modelových lesov
- ▶ *Medzinárodná sieť modelových lesov (www.imfn.net) je dobrovoľná svetová komunita odborníkov, ktorej členovia a podporovatelia pracujú na udržateľnom hospodárení v lesoch založenými prostredníctvom prístupu „Model Forest“.*

LES....

INTERAKTÍVNA ČASŤ –POSTOJE A NÁZORY ŠTUDENTOV

Myslíte si, že vzťahy medzi ochranármi a lesníkmi sú dobré?

Myslíte si, že by bolo dobré spoločné ministerstvo prírodných zdrojov (lesníctvo, voda, pôda, ovzdušie, ochrana prírody)?

Vzťahy medzi študentami lesníckej fakulty a fakulty ekológie a environmentalistiky sú dobré?

Máte radi/rady pivo Urpiner?

Ktorý anglický spevák podporuje udržateľné obhospodarovanie lesov?

Poznáte túto melódiu a kto ju zložil?

NEZABUDAJ,
ŽE SI VEGETARIÁN!

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ